

Λ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1913

ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ΄ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΙΝ

(Πρώτον έτος συνδιδασκαλίας)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ

ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ, ΣΤΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ

1914

Λ. Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΠΡ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΙ
ΚΑΙ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ 1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1913

ΤΕΥΧΟΣ Α΄.

ΔΙΑ ΤΗΝ Γ΄ ΚΑΙ Δ΄ ΤΑΞΙΝ

(Πρώτον έτος συνδιδασκαλίας)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Α. ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΥ
ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ, ΣΤΟΣ ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ
1914

18687

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας διὰ τοῦ τελευταίου προγράμματος ἐν τῷ μαθήματι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὁρίζει νὰ γίνωνται εἰς τὰ πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων **γραμματικαὶ καὶ ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις.**

Ὁ συνδυασμὸς τῶν γραμματικῶν ἀσκήσεων πρὸς τὰς ὀρθογραφικὰς εἶναι κατὰ τοὺς κανόνες τῆς διδακτικῆς, διότι ἢ τε γραμματικὴ καὶ ἢ ὀρθογραφία δεόν νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τὰς γραπτὰς ἀσκήσεις καὶ ἐκάστη ὥρα διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς πρέπει νὰ εἶναι καὶ ὥρα γραφῆς.

Ἄλλ' ἵνα γίνωνται σκόπιμοι ἀσκήσεις καὶ μὴ κατατρίβηται μίτην ὁ χρόνος μηδὲ ἀπορῶμεν διατί οἱ μαθηταὶ δὲν μανθάνουσι νὰ γράψωσιν ὀρθῶς τὴν μητρικὴν γλῶσσαν, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη βιβλίον, ὡς ὑπάρχει παρ' ἅπασιν τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς.

Ἐπιθυμοῦντες καὶ ἡμεῖς νὰ συντελέσωμεν εἰς τὴν ὅσον οἷόν τε σκοπιμωτέραν διδασκαλίαν τοῦ γλωσσικοῦ μαθήματος συνετάξαμεν τόδε τὸ πόνημα, ὅπερ θὰ συμπληρωθῇ διὰ 4 ἄλλων τευχῶν, ἐξ ὧν ἓν θὰ περιέχῃ μάλιστα τὰς δυσκόλους εἰς τὴν γραφὴν πρωτοτύπους λέξεις διατεταγμένας καθ' ὁμάδας (κατηγορίας) πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ὀρθογραφικοῦ.

Τὰ διὰ μεγαλειτέρων στοιχείων ἐκτυπωθέντα μέρη εἶναι κυρίως διὰ τὸν μαθητὴν, ὅστις ὀφείλει νὰ μανθάνῃ συγχρόνως τὴν ὀρθογραφίαν τῶν λέξεων καὶ προτάσεων, ἃς ἀντιγράφει.

Τὰ γνήσια ἀντίτυπα φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν μου.

§ 1. Τονισμός τοῦ ε, τοῦ ο καὶ τῆς προπαραλήγουσας¹.

1. α') Ἀντίγραφον πρῶτον καὶ ἔπειτα γράφον καθ' ὑπαγόρευσιν:

τρέχω, βλέπω, κόπτω, βόσκω.

Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ὀξεῖα (´), βαρεῖα (˘) καὶ περισπωμένη (˝).

Πᾶσα βραχεῖα συλλαβή, ἐὰν τονίζηται, ὀξύνεται. Τὸ ε καὶ ο λέγονται βραχεῖα φωνήεντα.

β') Τόνισον τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις:

πλεκω, φερω, βρεχω—δενδρον, πετρα, στομα, κοπος, λογος, τοπος.

2. α') Ἀντίγραφον καὶ ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν:

τρέχομεν, φέρομεν, ἀκούομεν, λούομεν.

Ἡ προπαραλήγουσα, ἐὰν τονίζηται, ὀξύνεται.

β') Τόνισον τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις:

γραφομεν, σκαπτομεν, κοπτομεν, βοσκομεν—γραφετε, σκαπτετε, τρεχετε, φερετε—λαχανα, πραγματα.

§ 2. Πνεύματα.

3. α') Ἀντίγραφον (καὶ ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν):

ὕφαίνω, ὕπνος—ράπτω, ῥάβδος.

Τὰ φωνήεντα καὶ τὸ ρ, ὅταν εὐρίσκωνται ἐν ἀρχῇ λέξεως, λαμβάνουσι σημεῖόν τι, τὸ ὅποιον λέγεται **πνεῦμα**.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ (´) καὶ ἡ δοσεια (˘).

Πᾶσα λέξις, ἐὰν ἀρχίζῃ ἀπὸ υ ἢ ρ, δοσύνεται.

Αἱ λέξεις, αἱ ὅποια δέχονται ψιλὴν, εἶναι πολὺ περισσότεραι τῶν δεχομένων δοσειαν.

β') Νὰ θέσῃς τὸ πνεῦμα εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις:

υπακούω, υγρὸς, υγρασία, ρίζα, ράπτω, ρίπτω.

§ 3. Ῥήματα εἰς—ω.

4. (ἐγὼ) γράφω, σιάπτω.

Ὅταν ἀπαντῶμεν εἰς τὴν ἐρώτησιν τί κάμνει τις, μεταχειριζόμεθα λέξιν, ἣτις λέγεται **ῥήμα**.

¹) Τὰς 1—21 ἀσκήσεις εἰς μέρη τῆς γραμματικῆς ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὀρισμένα διὰ τὴν Α' καὶ Β' τάξιν ἐνομίσαμεν ἀναγκασίον νὰ περιλάβωμεν ἐν τούτῳ τῷ τεύχει.

Ἀντίγραφον (καὶ ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν)·

γράφω, σκάπτω, ῥάπτω, μανθάνω, ἀκούω, λούω—θερίζω, ποτίζω,
γυρίζω, καθαρίζω—τρέχω, πλέκω, βρέχω, λέγω.

5. (Ἡμεῖς) γράφομεν, σκάπτομεν.

Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις·

(Ἡμεῖς) γράφομεν. (Ἐγώ ;) . . (Ἡμεῖς) σκάπτομεν. (Ἐγώ ;) . .
(Ἐγώ) ῥάπτω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) μανθάνω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ)
ἀκούω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) καθαρίζω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) τρέχω
(Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) πλέκω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) λέγω. (Ἡμεῖς ;) . .
(Ἐγώ) ποτίζω. (Ἡμεῖς ;) . .

§ 4. Ῥήματα εἰς—ομαι.

6. α') Ἀντίγραφον·

(Ἐγώ) λούω. (Ἐγώ) λούομαι. (Ἐγώ) κτενίζω. (Ἐγώ) κτενίζομαι.

β') Τρέψον ὁμοίως τὰ ἀκόλουθα ῥήματα·

λέγω, πλέκω, βρέχω—πειθω, ἀλείφω—ὀπλίζω, σκορπίζω, καθα-
ρίζω, χωρίζω—νίπτω, ῥίπτω.

7. α') Ἀντίγραφον·

(Ἡμεῖς) ἐργαζόμεθα, ἐρχόμεθα, λουόμεθα, κτενίζόμεθα, καθαρι-
ζόμεθα.

β') Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις·

(Ἐγώ) πλύνομαι. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) ἀπομακρύνομαι. (Ἡμεῖς ;) . .
(Ἐγώ) τρέφομαι. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) ὀνομάζομαι. (Ἡμεῖς ;) . .
(Ἐγώ) γνωρίζομαι. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἐγώ) στηρίζομαι. (Ἡμεῖς ;) . .
(Ἐγώ) διδάσκω. (Ἡμεῖς ;) . . (Ἡμεῖς) γυμναζόμεθα. (Ἐγώ ;) . .
(Ἡμεῖς) νιπτόμεθα. (Ἐγώ ;) . .

§ 5. Ῥήματα εἰς (άω) ᾧ.

8. Ἀντίγραφον (καὶ ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν)·

(Ἐγώ) ἀγαπῶ, ἀπαντῶ, μασῶ—μελετῶ, γελῶ, κρεμῶ—πηδῶ,
διψῶ, σιωπῶ, ἐρωτῶ.

9. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν)·

(Ἡμεῖς) ἀγαπῶμεν, ἀπαντῶμεν, μασῶμεν—μελετῶμεν—γελῶμεν
κρεμῶμεν—πηδῶμεν, διψῶμεν—σιωπῶμεν, ἐρωτῶμεν.

Ὅταν ἡ λέγουσα εἶναι βραχεῖα καὶ ἡ παραλήγουσα μακρά, ἡ παραλήγουσα, ἐάν τονιζῆται, θέχεται περισπωμένην. Τὸ **η** καὶ **ω** εἶναι μακρὰ φωνήεντα.

10. Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις·

Ἐγὼ σιωπῶ. Ἡμεῖς ; . . Ἐγὼ νικῶ. Ἡμεῖς ; . . Ἐγὼ κολυμβῶ.
Ἡμεῖς ; . . Ἐγὼ τολμῶ. Ἡμεῖς ; . . Ἡμεῖς πηδῶμεν. Ἐγὼ ; . .
Ἡμεῖς γελῶμεν. Ἐγὼ ; . .

§ 6. Ῥήματα εἰς (άομαι) ὦμαι.

11. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν)·

(Ἐγὼ) ἀγαπῶμαι, γελῶμαι, ἐρωτῶμαι, κοιμῶμαι, καυχῶμαι,
νικῶμαι, τιμῶμαι.

Αἱ δίφθογγοι (αἰ, α υ, εἰ, ε υ, οἰ, ο υ, ς, η, φ) εἶναι μακροί, ἀλλ' ἡ **αι** καὶ **οι** ἐν τέλει λέξεως εἶναι βραχεῖαι.

12. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν).

(Ἡμεῖς) ἀγαπώμεθα, γελώμεθα, ἐρωτώμεθα, κοιμώμεθα, καυχώ-
μεθα, τιμώμεθα, νικώμεθα.

13. Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις·

(Ἐγὼ) κοιμῶμαι. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) ἐρωτῶμαι. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ)
νικῶμαι. (Ἡμεῖς) ; . . (Ἐγὼ) καυχῶμαι. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) τιμῶ-
μαι. Ἡμεῖς ; . . Ἡμεῖς πλανώμεθα. Ἐγὼ ; . . Ἡμεῖς ἀπατώμεθα.
Ἐγὼ ; . . Ἡμεῖς ἀγαπώμεθα. Ἐγὼ ; . .

§ 7. Ῥήματα εἰς (έω) ὦ.

14. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν)·

(Ἐγὼ) ἀγανακτῶ, ἀρκῶ—ζητῶ, παρατηρῶ, ὀδηγῶ—ἀφαιρῶ,
ἀπαιτῶ, ἐπαινῶ—ἀμελῶ, ὠφελῶ—τιμωρῶ, χρεωστῶ—εὐχαριστῶ,
παρακινῶ—λυπῶ, προσκυνῶ.

15. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν)·

(Ἡμεῖς) ἀγανακτοῦμεν, ζητοῦμεν, παρατηροῦμεν, ὀδηγοῦμεν, ἀφαι-
ροῦμεν, ἀπαιτοῦμεν, ἐπαινοῦμεν, ἀμελοῦμεν, ὠφελοῦμεν, τιμωροῦ-
μεν, χρεωστοῦμεν—εὐχαριστοῦμεν, παρακينوῦμεν,—λυποῦμεν,
προσκυνοῦμεν.

16. Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις·

(Ἐγὼ) κρατῶ. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) μετρῶ. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) ἀκο-
λουθῶ. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) ἐπιθυμῶ. Ἡμεῖς ; . . (Ἐγὼ) πωλῶ.

Ἡμεῖς ; .. (Ἐγὼ) προχωρῶ. Ἡμεῖς ; .. Ἡμεῖς χρεωστοῦμεν.
Ἐγὼ ; .. Ἡμεῖς προσκυνοῦμεν. Ἐγὼ ; .. Ἡμεῖς παρατηροῦμεν.
Ἐγὼ ; ..

§ 8. Ῥήματα εἰς (έομαι) οὔμαι.

17. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν):

(Ἐγὼ) ἀρνοῦμαι, προσκαλοῦμαι, παρατηροῦμαι, ζητοῦμαι, ὀδηγοῦμαι, τιμωροῦμαι, ἐπαινοῦμαι, εὐχαριστοῦμαι, λυποῦμαι, φοβοῦμαι, ὠφελοῦμαι.

18. Ἀντίγραφον (καθ' ὑπαγόρευσιν):

(Ἡμεῖς) ἀρνούμεθα, προσκαλούμεθα, παρατηρούμεθα, ζητούμεθα, ὀδηγούμεθα, τιμωρούμεθα, φοβούμεθα, εὐχαριστούμεθα, ὠφελούμεθα.

19. Ἀντίγραφον καὶ ἀποκρίθητι εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας ἐρωτήσεις:

(Ἐγὼ) πληροφοροῦμαι. Ἡμεῖς ; .. (Ἐγὼ) λησμονοῦμαι. Ἡμεῖς ; ..
(Ἐγὼ) θεωροῦμαι. Ἡμεῖς ; .. (Ἐγὼ) μετροῦμαι. Ἡμεῖς ; .. (Ἐγὼ) στεροῦμαι. Ἡμεῖς ; .. (Ἐγὼ) ἀδικοῦμαι. Ἡμεῖς ; .. Ἡμεῖς φοβούμεθα. Ἐγὼ ; .. Ἡμεῖς προσκαλούμεθα. Ἐγὼ ; .. Ἡμεῖς ἐπαινοῦμεθα. Ἐγὼ ; ..

§ 9. Συλλαβισμός.

20. Ἀντίγραφον καὶ ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν:

α') λύ-κος, γά-λα.

"Ἐν σύμφωνον, ὅταν εἶναι μεταξύ δύο φωνηέντων, συλλαβίζεται μετὰ τοῦ δευτέρου φωνήεντος.

β') ἔπ-πος, λάκ-κος, θάρ-ρος.

Δύο ὅμοια σύμφωνα χωρίζονται.

γ') κί-τρον, ἀ-στρα-πή, ἐλ-πίς, λάμ-ψις, ἄν-θρω-πος, ἔρ-γον.

Δύο ἢ τρία σύμφωνα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ἐκτός ἂν τὸ πρῶτον εἶναι: ρ ἢ υ ἢ ν ἢ ρ.

Ἄλλὰ τὰ σύμφωνα υ ν συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος π.χ. ἀ-μνός.

21. Χώρισον τὰς ἀκολουθοῦσας λέξεις εἰς συλλαβὰς.

μέλισσα, σάκκος, πίναξ, καπνός, δραχμή, δάφνη, ἄστρον, ἄροτρον, ἄρτος, δάκρυον, ῥάβδος, ἄλμυρός, ἀδελφός, ἔντερον, κρημνός, ὕμνος, νεκρός, πέτρα, νεφρός, ὄπλον, ἀριθμός, τέχνη, ἔρμη.

§ 10. Γένος τοῦ οὐσιαστικοῦ. Τὸ ἄρθρον.

22. α') Ἀντίγραφον τὰς κατωτέρω λέξεις· β') Σχημάτισον δι' αὐτῶν προφορικῶς¹ προτάσεις. Πρότασις λέγεται ἡ διὰ λέξεων ἔκφρασις μιᾶς σκέψεως.

ὁ Δημήτριος, ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Γεώργιος.

ἡ Μαρία, ἡ Σοφία, ἡ Ἀσπασία.

τὸ ἔλαιον, τὸ πετρέλαιον, τὸ σπῆλαιον, τὸ πρόβατον.

Ἡ λέξις, ἡ ὁποία φανερώνει πρόσωπον, ζῷον ἢ πρᾶγμα, λέγεται *ὄνομα* ἢ *οὐσιαστικόν*.

Πᾶσι αἱ λέξεις, πρὸ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ὁ, εἶναι *ἀρσενικοῦ γένους*.

Πᾶσι αἱ λέξεις, πρὸ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ἡ, εἶναι *θηλυκοῦ γένους*.

Πᾶσι αἱ λέξεις, πρὸ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ θέσωμεν τὸ, εἶναι *οὐδέτερου γένους*.

Αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ, αἱ ὁποῖαι φανερώνουσι τὸ γένος τῶν ὀνομάτων, λέγονται *ἄρθρα*.

23. Νὰ θέσῃς πρὸ ἐκάστου ἐκ τῶν ἀκολουθῶν οὐσιαστικῶν τὸ ἀρμόζον ἄρθρον· ἄνθρωπος, ζωμός, ἀδελφός, διδάσκαλος, μαθητής, τραπεζίτης, πολίτης, μήτηρ, θυγάτηρ, ἀδελφή, δωμάτιον, κοράσιον, βιβλίον, παιδίον, παιγνίδιον, σῶμα, χῶμα.

§ 11. Οἱ ἀριθμοὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ἄρθρου.

Ἐνικός.	ὁ ἄνθρωπος	ἡ νῆσος	τὸ ξύλον
Πληθυντικός.	οἱ ἄνθρωποι	αἱ νῆσοι	τὰ ξύλα.

Τὸ οὐσιαστικόν σημαίνει· ἓν ἀντικείμενον (πρᾶγμα) ἢ πολλὰ ἀντικείμενα.

Ἐν ἑκείνῳ ἓν ἀντικείμενον, τίθεται εἰς τὸν *ἐνικὸν ἀριθμόν*.

Ἐν ἑκείνῳ πολλὰ ἀντικείμενα, τίθεται εἰς τὸν *πληθυντικὸν ἀριθμόν*.

24. Νὰ θέσῃς τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα εἰς τὸν πληθυντικόν. Νὰ μεταχειρισθῇς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς. Γράψον·

α') ὁ δρόμος—οἱ δρόμοι. Νὰ σχηματίσῃς ὁμοίως· ὁ τόπος, ὁ κόπος, ὁ τρόπος, ὁ σπόρος, ὁ ὄνος, ὁ χρόνος, ὁ πόνος, ὁ φόβος, ὁ νόμος, ὁ τρόμος.

β') ὁ κῆπος—οἱ κήποι. Νὰ σχηματίσῃς ὁμοίως· ὁ κλῆρος,

¹) λέγομεν προφορικῶς, διότι ὁ μαθητής δὲν δύναται νὰ γράψῃ ἄρθως ἑλοκλήρους προτάσεις.

ὁ δῆμος, ὁ τοῖχος, ὁ οἶνος, ὁ οἶκος, ὁ χοῖρος, ὁ ὄμος, ὁ κλώνος.

γ') ὁ ἀδελφός—οἱ ἀδελφοί. Νὰ σχηματίσης ὁμοίως· ὁ βοσκός, ὁ τροχός, ὁ χορός, ὁ ὄβολός, ὁ ἱατρός, ὁ ἀριθμός, ὁ ἀετός, ὁ γεωργός.

δ') ὁ ἄνθρωπος—οἱ ἄνθρωποι. Νὰ σχηματίσης ὁμοίως· ὁ μάγειρος, ὁ παράδεισος, ὁ δάκτυλος, ὁ κίνδυνος, ὁ στόμαχος.

ε') ἡ ἄμπελος—αἱ ἄμπελοι. Νὰ σχηματίσης ὁμοίως· ἡ ἔλαφος, ἡ πλάτανος, ἡ κάμηλος, ἡ ἥπειρος, ἡ κυπάρισσος.

ς') τὸ δάκρυον—τὰ δάκρυα. Νὰ σχηματίσης ὁμοίως· τὸ δίκτυον, τὸ κάρυον (=καρύδιον), τὸ κρόμμυον, τὸ ἄχυρον, τὸ πίτυρον.

25. Σχημάτισον τὸν ἐνικὸν τῶν ἀκολουθῶν ὀνομάτων. Γράψον· οἱ θεοὶ, ὁ θεός, οἱ θεοὶ, οἱ ἐξάδελφοι, οἱ ἄγγελοι, οἱ κίνδυνοι, οἱ πρόγονοι—οἱ ἀνεψιοί, οἱ χαλινοί, οἱ κηπουροὶ—αἱ βάρδοι, αἱ παρθένοι, αἱ νόσοι—τὰ δικαστήρια, τὰ περιβόλια, τὰ ὄργανα, τὰ φύλλα.

§ 12. Κλίσις τοῦ ὀνόματος.

Τίς εἶναι ἀγαθός ;
Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον ;
Τίνα ἀγαπᾷς ;

ἐνικὸς	πληθυντικὸς
ὁ ἀδελφ-ὸς	οἱ ἀδελφ-οὶ
τοῦ ἀδελφ-οῦ	τῶν ἀδελφ-ῶν
τὸν ἀδελφ-ὸν	τούς ἀδελφ-οὺς

Τὸ ὄνομα μετὰ τοῦ ἄρθρου λαμβάνει διαφόρους μορφάς ἐν τῇ ἐνικῇ καὶ τῇ πληθυντικῇ. Αἱ μορφαὶ αὗται λέγονται **πτώσεις**.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίς** ἢ **τί**; (ποῖος, ποῖον) τίθεται ἡ **ὀνομαστικὴ**.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνος**; (ποίου) τίθεται ἡ **γενικὴ**.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνα** ἢ **τί**; (ποῖον) τίθεται ἡ **αιτιατικὴ**.

Αὕτη ἡ μεταβολὴ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ λέγεται **κλίσις**.

§ 13. Κλίσις τῶν ἰσοσυλλάβων.

Ἰσοσύλλαβα λέγονται τὰ ὀνόματα, τὰ ὁποῖα εἰς πᾶσας τὰς πτώσεις ἔχουσιν ἴσας συλλαβάς.

α') ἀρσενικὰ εἰς—ος.

26. Νὰ κλίνῃς τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράψον·

α') ὁ μύλος—οἱ μύλοι· Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ πύργος, ὁ λύκος, ὁ λύχνος, ὁ ὕπνος.

τοῦ μύλου—τῶν μύλων. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς ἀνωτέρω α' ἀσκήσεως.

τὸν μύλον—τοὺς μύλους. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς ἀνωτέρω α' ἀσκήσεως.

β') ὁ ἄγγελος—οἱ ἄγγελοι. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ φάκελος, ὁ ἄνεμος, ὁ πόλεμος.

τοῦ ἀγγέλου—τῶν ἀγγέλων. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

τὸν ἄγγελον—τοὺς ἀγγέλους. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

γ') ὁ κήπος—οἱ κήποι. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ δῆμος, ὁ κλῆρος—ὁ θεῖος—ὁ τοίχος, ὁ οἶνος, ὁ χοῖρος—ὁ ὄμιος, ὁ κλῶνος.

τοῦ κήπου—τῶν κήπων. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

“Ὅταν ἡ λέγουσα εἶναι μικρά, ἢ παραλήγουσα, εἶναι τονίζηται, δέχεται ὀξεῖον.

τὸν κήπον—τοὺς κήπους. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

δ') ὁ ἀδελφός—οἱ ἀδελφοί. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ μυελός—ὁ ἀετός—ὁ καιρός, ὁ βοσκός, ὁ τροχός—ὁ ἰατρός, ὁ ἀριθμός, ὁ γεωργός.

τοῦ ἀδελφοῦ—τῶν ἀδελφῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

τὸν ἀδελφόν—τοὺς ἀδελφούς. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

27. Τρέψον εἰς πληθυντικὸν τὰς ἑξῆς προτάσεις·

ὁ ἄνθρωπος εἶναι λογικός. Ὁ καρπὸς εἶναι ὄριμος. Ὁ πάππος εἶναι σεβαστός. Ὁ ἵππος εἶναι ὄραιος. Ὁ πόλεμος εἶναι καταστρεπτικός. Ὁ διδάσκαλος εἶναι δίκαιος.

28. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Ἀκούω (θρήνος καὶ στεναγμός). Συλλέγω (ὁ καρπός). Περιποιού-

μαι (ὁ ξένος). Ἀποφεύγω (ὁ κακὸς ἄνθρωπος). Ἀνατρέφω (ὁ υἱός). Καλλιεργῶ (ὁ ἀγρός).

29. α') Τρέφον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς γενικὴν.

Ἀκούω τοὺς λόγους σου μετὰ (σεβασμός). Ἔρχομαι ἐκ (ὁ ἀγρός). Ὁ ἐπιμελής εἶναι ἄξιος (ἔπαινος). Ὁμιλῶ περὶ (ὁ ἀδελφός). Ὁ Θεὸς εἶναι ποιητὴς (ὁ οὐρανός).

β') Χώρισον εἰς συλλαβάς: ὁ δρόμος, νόμος, βέλος, δόλος, τρόμος, τόμος, ὄνος, φθόνος, φόνος, χρόνος, πόνος, τόπος, τρόπος, κόπος.

γ') Χώρισον εἰς συλλαβάς: ὁ στρατηγός, ὁδηγός, κυνηγός, ἀρχηγός, φορτηγός.

Πῶς γράφονται τὰ εἰς—ηγὸς ὀνόματα :

§ 14. β') θηλυκὰ εἰς—ος.

Τί εἶναι ἐπικίνδυνος ;

Τίνος εἶναι ἀποτέλεσμα ἢ ἀδυναμία ;

Τί φοβέσθαι ;

ἐνικός	πληθυντικός
ἡ νόσος	αἱ νόσοι
τῆς νόσου	τῶν νόσων
τὴν νόσον	τάς νόσους

30. Νά κλίνῃς (ἔπειτα νά σχηματίσῃς προσωρικῶς προτάσεις).

ἡ ῥάβδος, ἡ παρθένος.

31. Ἀντίγραφον ἡ νῆσος, τῆς νήσου, τὴν νήσον—αἱ νῆσοι, τῶν νήσων, τὰς νήσους.

Κλίνον ἡ ψῆφος.

32. Ἀντίγραφον ἡ ἑδός, τῆς ἐδοῦ, τὴν ἐδόν—αἱ ἐδοί, τῶν ἐδῶν, τὰς ἐδοῦς.

Κλίνον ἡ κιβωτός.

33. Ἀντίγραφον ἡ ἄμπελος, τῆς ἀμπέλου, τὴν ἄμπελον—αἱ ἄμπελοι, τῶν ἀμπέλων, τὰς ἀμπέλους.

Κλίνον ἡ ἔλαφος, ἡ πλάτανος, ἡ κάμηλος, ἡ ἵππειρος, ἡ κυπάρισσος.

34. Τρέφον εἰς πληθυντικὸν τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις:

Ἡ ἄμπελος εἶναι προσοδοφόρος. Ἡ νόσος εἶναι ἐπικίνδυνος. Τῆς

καμήλου ἢ τράχηλος εἶναι μακρός. Κόπτω τὴν κυπάρισσον. Φο-
νεύω τὴν ἔλαφον.

§ 15. γ') οὐδέτερα εἰς—ον.

Τί θάλλει ;
Τίνος εἶναι τὰ φύλλα ;
Τί καλλιεργεῖς ;

ἐνικός	πληθυντικός
τὸ φυτὸν	τὰ φυτὰ
τοῦ φυτοῦ	τῶν φυτῶν
τὸ φυτὸν	τὰ φυτὰ

35. Νὰ κλίνῃς (ἔπειτα νὰ σχηματίσῃς προφορικῶς προτάσεις)

τὸ φαγητόν, τὸ ποτόν, τὸ ὄϊόν (=αὐγόν).

36. Ἀντίγραφον τὸ πλοῖον, τοῦ πλοίου, τὸ πλοῖον—τὰ πλοῖα,
τῶν πλοίων, τὰ πλοῖα.

Τὸ α εἰς τὸ τέλος τῶν οὐδετέρων εἶναι βραχύ.

Κλίνον τὸ σχολεῖον, τὸ λαχεῖον, τὸ γραφεῖον, τὸ ἐργαλεῖον, τὸ
μῆλον, τὸ δεῖπνον, τὸ σῦκον.

37. Ἀντίγραφον τὸ ξύλον, τοῦ ξύλου, τὸ ξύλον—τὰ ξύλα, τῶν ξύ-
λων, τὰ ξύλα.

Κλίνον τὸ μύρτον, τὸ κρίνον.

38. Ἀντίγραφον τὸ ἀμύγδαλον, τοῦ ἀμυγδάλου, τὸ ἀμύγδαλον—
τὰ ἀμύγδαλα, τῶν ἀμυγδάλων, τὰ ἀμύγδαλα.

Κλίνον τὸ πρόβατον—τὸ πρόσωπον, τὸ μέτωπον—τὸ ἄχυρον,
τὸ πίτυρον, τὸ δίκτυον, τὸ δάκρυον—τὸ ἔπιπλον—τὸ ἔλαιον, τὸ
πετρέλαιον—τὸ κυδώνιον, τὸ ὄσπριον—τὸ κανδήλιον, τὸ μανδή-
λιον.

39. Τρέψον εἰς ἐνικὸν τὰς ἀκολουθοῦσας προτάσεις

Τὰ ἄωρα ὀπωρικὰ εἶναι βλαθερά. Κόπτομεν τὰ ξηρὰ δένδρα. Οἱ
κόσσυφοι εἶναι πτηνά. Προσφέρομεν φαγητὰ καὶ ποτὰ. Δὲν δεχό-
μεθα δῶρα. Τὰ πρόβατα εἶναι ὠφέλιμα. Τὰ καλὰ ἔργα εἶναι ἀξιέ-
παινα.

Γενικὴ παρατήρησις περὶ τοῦ τονισμοῦ τῶν πτώσεων. Πᾶσαι αἱ πτώσεις
τονίζονται ἐπὶ τῆς συλλαβῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας τονίζεται καὶ ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἀλλ'
ἂν ἡ τελευταία συλλαβὴ εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται' π. γ. ἡ
ὁδός, αἱ ἔδοι, τῶν ἐδῶν—τὸ ξύλον, τὰ ξύλα, τῶν ξύλων—τὸ ποτήριον, τὰ ποτήρια,

τῶν ποτηρίων—ὁ ἄνθρωπος, οἱ ἄνθρωποι, τῶν ἀνθρώπων—ἡ ἑλαφος, αἱ ἑλαφοί, τῶν ἑλάφων.

***) Δοτική τῶν εἰς ὄσ. καὶ θηλ. καὶ τῶν εἰς ὄν οὐδ.**

	ἐνικός	πληθυντικός
Ποῦ μένεις ;	ἐν Βόλῳ—ἐν Πύλῳ —ἐν Ἀργουστολίῳ	ἐν Παρισίοις, ἐν Μεγάρῳ

Ἐκτός τῆς ὀνομαστικῆς, γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς εἶναι καὶ ἄλλη πτώσις, ἡ **δοτική**. Ἡ χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι σπανιωτέρα. Μεταχειριζόμεθα δὲ αὐτὴν κατόπιν τῶν λέξεων **ἐν, σὺν** καὶ μὲ ἄλλας τινὰς λέξεις.

40. Γράψον τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἐξῆς ὀνομάτων. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὴν εἰς προτάσεις προφορικῶς μὲ τὴν λέξιν ἐν)*

ὁ κόσμος, ὁ μύλος, ὁ οἶκος, ἡ λεωφόρος, τὸ σχολεῖον, τὸ μαγειρεῖον.

41. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Ζῶ ἐν (ἔργιμος τόπος). Ἐν (ὁ οὐρανός) εἶναι ὁ Θεός. Ἀναχωρῶ σὺν (τὸ τέκνον). Προσφέρω τροφήν (τὸ ζῶον). Εὐχομαι (ὁ φίλος) πολλὰ ἀγαθὰ.

***Κλητικὴ τῶν εἰς ὄσ. καὶ θηλ. καὶ τῶν εἰς ὄν οὐδ.**

ἐνικός	πληθυντικός
λέγε, κύριε » , παιδίον	λέγετε, κύριοι » , παιδία

Ἐκτός τῆς ὀνομαστικῆς, γενικῆς, δοτικῆς καὶ αἰτιατικῆς εἶναι καὶ ἄλλη πτώσις, ἡ **κλητικὴ**. Ταύτην μεταχειριζόμεθα συνήθως, ὅταν καλωμέν τινα, καὶ χωρίζομεν διὰ κόμματος ἀπὸ τῶν ἄλλων λέξεων.

42. Γράψον τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ἐπομένων ὀνομάτων. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὴν προφορικῶς εἰς προτάσεις)*

ὁ ἀδελφός, ὁ θεῖος, ὁ ἐξάδελφος, τὸ τέκνον, τὸ κοράσιον.

43. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς κλητικὴν.

Σῶσον τὸ τέκνον μου, (παντοδύναμος Θεός). Αἰωνία ἄς εἶναι ἡ

*) Ἐὰν ὁ χρόνος ἐπαρκῆ, ἀσκούνται οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν δοτικὴν, τὴν κλητικὴν καὶ εἰς ἑτέρας τὰς πτώσεις. Ταῦτα δὲ δηλοῦμεν διὰ τοῦ ἀστερίσκου.

μνήμη σου, (ἐνδοξος ναύαρχος). Ἀγάπα τὴν δικαιοσύνην, (φίλι-
τος Δημήτριος). (Κύριος), ἐλέησον. Εἶσαι ἄξιος τιμωρίας, (δοῦλος
ὀκνηρὸς καὶ πονηρὸς). Δὲν γνωρίζω τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου
μου, (υἱὸς μου). Σέβου τὸν Θεόν, (ἀγαπητὸν τέκνον). Σώζε ἡμᾶς,
(παντοδύναμος Θεός).

***Κλίσεις τῶν εἰς ὄς ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων καὶ
τῶν εἰς ὄν οὐδετέρων εἰς πάσας τὰς πτώσεις.**

Ἐνικλῶς

Ὄνομαστικῇ	ὁ ἀδελφ—ὸς	ἡ ὀδ—ὸς	τὸ τέκν—ον
Γενικῇ	τοῦ » —οῦ	τῆς » —οῦ	τοῦ » —ου
Δοτικῇ	τῷ » —ῶ	τῇ » —ῶ	τῷ » —ω
Αἰτιατικῇ	τὸν » —όν	τὴν » —όν	τὸ » —ον
Κλητικῇ	ὦ » —ὲ	ὦ » —ὲ	ὦ » —ον

Πληθυντικῶς

Ὄνομαστικῇ	οἱ ἀδελφ—οἱ	αἱ ὀδ—οἱ	τὰ τέκν—α
Γενικῇ	τῶν » —ῶν	τῶν » —ῶν	τῶν » —ων
Δοτικῇ	τοῖς » —οῖς	ταῖς » —οῖς	τοῖς » —οις
Αἰτιατικῇ	τούς » —οὺς	τάς » —οὺς	τὰ » —α
Κλητικῇ	ὦ » —οἱ	ὦ » —οἱ	ὦ » —α

1. Τὸ ἀμετάβλητον μέρος τῆς λέξεως λέγεται **θέμα**. Τὸ μεταβαλλόμετον μέρος
τῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις**. Τὸ πρὸ τῆς κατάληξεως γράμμα λέγεται **χαρακτήρ**,
π. γ. τῆς λέξεως ἀδελφός τὸ θέμα εἶναι **ἀδελφ**, κατάληξις **ος**, χαρακτήρ **φ**.

2. Ἡ ὀνομαστικῇ, αἰτιατικῇ καὶ κλητικῇ τῶν εἰς —ος ἀρσ. καὶ θηλ., εἰάν τονι-
ζηται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται.

44. Κλίνων ὁ τράχηλος, ἡ κάμηλος, ὁ μηρός, ἡ ἵππειρος, ὁ μά-
γειρος—τὸ πίτυρον, τὸ δάκρυον—τὸ γένειον, τὸ δάνειον, τὸ
ὄνειρον.

§ 16. δ') θηλυκὰ εἰς—η.

	ἐνικλῶς	πληθυντικῶς
Τίς εἶναι ὑψηλή;	ἡ στέγη	αἱ στέγαι
Τίνος τὸ ὕψος εἶναι μέγα;	τῆς στέγης	τῶν στεγῶν
Τί παρατηρῶ;	τὴν στέγην	τάς στέγας

45. Κλίνων τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφο-
ρικῶς). Γράψον·

α') ἡ στέγη—αἱ στέγαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ νεφέλη, ἡ σκέπη, ἡ τέχνη, ἡ βελόνη, ἡ σφενδόνη, ἡ ἀκόνη, ἡ κόρη, ἡ λόγχη.

τῆς στέγης—τῶν στεγῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς ἀνωτέρω α' ἀσκήσεως·

τὴν στέγην—τὰς στέγας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

β') ἡ ζώνη—αἱ ζῶναι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ χελώνη, ἡ θήκη, ἡ στήλη, ἡ κρήνη.

τῆς ζώνης—τῶν ζωνῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

τὴν ζώνην—τὰς ζῶνας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

γ') ἡ πηγὴ—αἱ πηγαί. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ σκηνή, ἡ πληγὴ, ἡ μηχανή, ἡ ἀρετή, ἡ τελετή—ἡ στολή, ἡ χολή, ἡ ἀνατολή—ἡ καλλονή—ἡ βοή, ἡ ἀκοή—ἡ τροφή, ἡ μορφή, ἡ βροντή, ἡ κριθή, ἡ σταφυλή, ἡ κορυφή, ἡ ψυχή.

τῆς πηγῆς—τῶν πηγῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

τὴν πηγὴν—τὰς πηγάς. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

46. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πτώσιν.

Σηκῶνομαι κατὰ τὴν (ἀνατολή) τοῦ ἡλίου. Δὲν λησμονῶ (ἡ συμβουλῆ). Ὁ χρόνος εἶναι ἰατρὸς τῆς (λύπη). Ταύτης τῆς (τιμῆ) εἶναι ἄξιος ὁ φίλος μου. Σήμερον εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς (δίκη). Ἀκούω (κραυγῆ). Φροντίζω περὶ τῆς (ψυχῆ). Ἐκ τῶν (νεφέλη) εἶναι ἡ βροντή. Ἡ εὐσέβεια εἶναι ἡ πρώτη ἐκ τῶν (ἀρετῆ).

§ 17. ε') θηλυκὰ εἰς α

(προηγούμενου φωνήεντος ἢ ρ)

	ἐνικός	πληθυντικός
Τίς πάλλει;	ἡ καρδία	αἱ καρδίαι
Τίνος ἀκούω τὸν παλμόν;	τῆς καρδίας	τῶν καρδιῶν
Τί αἰσθάνομαι, ὅτι πάλλει;	τὴν καρδίαν	τὰς καρδίας

47. Κλίνον τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράψον·

α') ἡ καρδία—αἱ καρδίαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ γωνία, ἡ οἰκία, ἡ ἡλικία, ἡ κιμωλία, ἡ κοιλία, ἡ τρικυμία—ἡ ἡμέρα, ἡ ἑσπέρα, ἡ πέτρα—ἡ ἀπιδέα, ἡ μηλέα, ἡ πορτοκαλλέα.

τῆς καρδίας—τῶν καρδιῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς ἀνωτέρω α' ἀσκήσεως.

τὴν καρδίαν—τὰς καρδίας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

β') ἡ ὥρα—αἱ ὥραι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ χώρα, ἡ ἐπώρα (=ἐπωρικόν)—ἡ κολυμβήθρα, ἡ δακτυλῆθρα—ἡ ελαία, ἡ σημαία, ἡ νεολαία, ἡ προκυμαία.

τῆς ὥρας—τῶν ὥρῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

τὴν ὥραν—τὰς ὥρας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

γ') ἡ περιστερὰ—αἱ περιστεραί. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ σειρά, ἡ φωλεά, ἡ δωρεά, ἡ γενεά—ἡ ἔργυιὰ, ἡ μητρικία—ἡ σκιά, ἡ μυρμηκία, ἡ σφηκία—ἡ φορά, ἡ σπορά, ἡ ἀγορά.

τῆς περιστερᾶς—τῶν περιστερῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

τὴν περιστερὰν—τὰς περιστερᾶς. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

δ') ἡ ἀσθένεια—αἱ ἀσθένειαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ οἰκογένεια, ἡ ἄδεια, ἡ ἀμάθεια, ἡ συνθήεια, ἡ εὐγένεια—ἡ μαθήτρια, ἡ ποιήτρια.

τῆς ἀσθενείας—τῶν ἀσθενειῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

τὴν ἀσθένειαν—τὰς ἀσθενείας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

48. Τρέψον εἰς πληθυντικόν τὰς προτάσεις·

Ἡ σκιά τῆς πλατάνου εἶναι μεγάλη. Κόπτω διὰ τῆς μαχαίρας.
Ἡ φωλεά εἶναι στρογγύλη. Κτίζω οἰκίαν. Φοβοῦμαι τὴν κατηγορίαν.
Ἡ μυῖα (μύγα) εἶναι πτερωτή.

§ 18. ε') θηλυκὰ εἰς α

(μὴ προηγούμενου φωνήεντος ἢ ρ)

49. Κλίνον τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράψον·

α') ἡ ῥίζα—αἱ ῥίζαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ δόξα, ἡ πτέρνα. τῆς ῥίξης—τῶν ῥιζῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς ἀνωτέρω α' ἀσκήσεως.

τὴν ῥίζαν—τὰς ῥίζας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

β') ἡ γλῶσσα—αἱ γλῶσσαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ Μοῦσα, ἡ τρύπα, ἡ πείνα, ἡ πῖνα (τὸ γνωστὸν ὄστρακον).

τῆς γλώσσης—τῶν γλωσσῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

τὴν γλῶσσαν—τὰς γλώσσας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

γ') ἡ ἄμαξα—αἱ ἄμαξαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ τράπεζα, ἡ ἄκανθα, ἡ θάλασσα—ἡ μέλισσα, ἡ βασίλισσα, ἡ ὄρυζα, ἡ λέαινα, ἡ λύκαινα.

τῆς ἀμάξης—τῶν ἀμαξῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

τὴν ἀμαξάν—τὰς ἀμάξας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

1. Τὸ α τῶν θηλυκῶν φυλάττεται ἐν τῇ γενικῇ τοῦ ἐνικοῦ, ὅταν προηγῆται αὐτοῦ φωνὴν ἢ ρ, εἰ δὲ μὴ, τρέπεται εἰς n.

2. Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς αἰτιατικῆς αν τῶν ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἔχουσιν ὀνομαστικὴν εἰς α, εἶναι μακρὰ ἢ βραχεῖα, ὅπως καὶ ἡ συλλαβὴ α τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς.

3. Ἐκ τῶν τονιζομένων ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης θηλυκῶν οὐσιαστικῶν ἔχουσι τὸ α μακρὸν τὰ φυλάττοντα αὐτὸ εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν, βραχὺ δὲ τὰ τρέποντα εἰς n. Ἐξαίρουνται· μοῖρα, πείρα, σπείρα (κουλούριασμα), πρῶρα, σφαῖρα, αἶρα, (παράσιτον φυτὸν)—μαῖα, γραῖα, γαῖα(=γῆ)—σφῆρα, μυῖα.

50. Τρέψον τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν εἰς πληθυντικόν.

Αὕτη ἡ θάλασσα εἶναι μεγάλη. Αὕτη ἡ τράπεζα εἶναι τετράγωνος. Ἡ ὄρα εἶναι κατάλληλος. Ἡ γλῶσσα εἶναι εὐκίνητος. Ἡ μέλισσα εἶναι ἐργατικὴ. Ἐπιθυμῶ νὰ μένω εἰς ταύτην τὴν χώραν.

§ 19. ζ') ἀρσενικά εἰς—ας

51. Κλίνον τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράψον·

α') ὁ ταμίας—οἱ ταμίαι. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ λοχίας, ὁ κοχλίας, ὁ ξιφίας, ὁ ταραξίας, ὁ καρχαρίας.

τοῦ ταμίου—τῶν ταμιῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

τὸν ταμίαν—τοὺς ταμίας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

§ 20. η') ἀρσενικά εἰς—ης

Ἐνικὸς

Ὄνομαστ. ὁ μαθητῆς εἶναι ἐπιμελής. (Τίς ;)

Γενικῆ τοῦ μαθητοῦ καθήκον εἶναι νὰ μελετᾷ. (Τίνος ;)

Αἰτιατικῆ τὸν μαθητὴν διδάσκει ὁ διδάσκαλος. (Τίνα ;)

Πληθυντικὸς

Ὄνομαστ. οἱ μαθηταὶ εἶναι ἐπιμελεῖς. (Τίνες ;)

Γενικῆ τῶν μαθητῶν καθήκον εἶναι νὰ μελετῶσι. (Τίνων ;)

Αἰτιατικῆ τοὺς μαθητὰς διδάσκει ὁ διδάσκαλος. (Τίνας ;)

52. Κλίνον τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράψον·

α') ὁ μαθητῆς—οἱ μαθηταί. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ κριτής, ὁ ἀγωνιστής, ὁ δικαστής, ὁ διορθωτής, ὁ χρυσωτής, ὁ φοιτητής.

τοῦ μαθητοῦ—τῶν μαθητῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

τὸν μαθητὴν—τοὺς μαθητὰς. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

β') ὁ ὑπηρέτης—οἱ ὑπηρέται. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ εὐεργέτης, ὁ νομοθέτης, ὁ βιβλιοδέτης.

τοῦ ὑπηρέτου—τῶν ὑπηρετῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

τὸν ὑπηρέτην—τοὺς ὑπηρέτας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς β' ἀσκήσεως.

γ') δ ναύτης—οί ναῦται. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ στρατιώτης, ὁ πατριώτης, ὁ κομήτης, ὁ πλανήτης.

τοῦ ναύτου—τῶν ναυτῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

τὸν ναύτην—τοὺς ναύτας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς γ' ἀσκήσεως.

δ') ὁ τραπεζίτης—οἱ τραπεζῖται. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ τεχνίτης, ὁ πολίτης, ὁ μεσίτης, ὁ ἐρημίτης.

τοῦ τραπεζίτου—τῶν τραπεζιτῶν. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

τὸν τραπεζίτην—τοὺς τραπεζίτας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς δ' ἀσκήσεως.

53. Γράψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πτῶσιν.

Ἔρχομαι μετὰ τοῦ (λοχίας, ναύτης, τεχνίτης). Εἶμαι μετὰ τῶν (κυβερνήτης, δημότης, θεριστής, φοιτητής, δανειστής). Ἡ ἀπόφασις τῶν (δικαστής) εἶναι δικαία. Καθῆκον τῶν (πολίτης) εἶναι ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς νόμους. Δὲν πιστεύομεν εἰς τοὺς (ψεύστης) καὶ (συκοφάντης). Τιμῶμεν τοὺς (νικητής).

Παρατηρήσεις περὶ τοῦ τονισμοῦ. 1. Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῶν ἰσοσυλλάβων ὀνομάτων, τὰ ἑποῖα τελειώνουσιν ἐν τῇ ἐνικῇ ὀνομαστικῇ εἰς **η** ἢ **α** ἢ **ας** ἢ **ης**, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγοῦσης καὶ περισπάζεται· π. χ. (ἡ πηγῆ) τῶν πηγῶν—(ἡ ὥρα) τῶν ὥρων—(ὁ ταμίας) τῶν ταμιῶν—(ὁ μαθητής) τῶν μαθητῶν.

2. Τὰ εἰς—**ι**τ**ης** ἔχουσι τὸ **ι** μακρόν π. χ. πολίτης, πολίτις.

3. Ἡ κατὰληξις **ας** τῶν ἰσοσυλλάβων εἶναι μακρά· π. χ. θήκη, θήκας.

*** Δοτικὴ τῶν εἰς η, α, ας, ης ἰσοσυλλάβων ὀνομάτων.**

Ἐνικός. (ἡ πηγῆ) τῇ πηγῆῃ, (ἡ ὥρα) τῇ ὥρα, (ἡ σκιά) τῇ σκιά, (ὁ ταμίας) τῷ ταμία, (ὁ μαθητής) τῷ μαθητῆῃ, (ὁ Ἀριστείδης) τῷ Ἀριστείδῃ.

Πληθυντικός. Ταῖς πηγαῖς, ταῖς ὥραις, ταῖς σκιάς, τοῖς ταμίαις, τοῖς μαθηταῖς.

54. Γράψον τὴν δοτικὴν 1) τοῦ ἐνικοῦ, 2) τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων.

ἡ κορυφή, ἡ βροντή, ἡ χώρα, ἡ φωλεά, ὁ λοχίας, ὁ δικαστής.

55. α') Γράψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Μένω ἐν (ἡ οἰκία). Ἔρχομαι σὺν (ὁ ταμίαις). Προσφέρω ἄνθος (ἡ ἀδελφή). Χαρίζω (ὁ μαθητῆς) βιβλία. Πολλὰ ζῶα εἶναι ἐν (ἡ θάλασσα). Περιπατῶ ἐν (ἡ σκοτία). Δὲν ζῶ ἐν (ἡ μαρτία).

β') Χώρισον εἰς συλλαβάς·

ἐλαία, σημαία, νεολαία—μῆλον, ξύλον—ἄργός, ὄρφανός, ἀφρός—ἄνθρωπος, ἄστρον—ἵππος, σάκκος, τύραννος, ἄρρωστος, εὐρωστος, κηρύττω, πράττω, στέλλω, ἀνατέλλω.

***Κλητικῆ τῶν εἰς η, α, ας, ης ἰσοσυλλάβων ὀνομάτων.**

Ἐνικός. (ἡ οἰκογένεια) ὦ οἰκογένεια, (μοῦσα) ὦ μοῦσα, (ὁ ταμίαις) ὦ ταμία, (ὁ Ἀριστείδης) ὦ Ἀριστείδη, (μαθητῆς) ὦ μαθητά.

Πληθυντικός. ὦ οἰκογένειαι, ὦ μοῦσαι, ὦ ταμίαι, ὦ Ἀριστείδαι, ὦ μαθηταί.

Παρατηρήσεις. 1. Ἡ κλητικῆ τῶν θηλυκῶν ἔχει τὸν αὐτὸν τύπον μὲ τὴν ὀνομαστικὴν.

2. Τὰ ἄρσενικά εἰς—**ας** ἔχουσι τὴν ἐνικήν κλητικὴν εἰς—**α**. Τὰ δὲ εἰς—**ης** ἔχουσι—**η**, ἀλλ' ἐὰν τελειῶνωσιν εἰς—**της** ἢ εἶναι ὀνόματα λαῶν ἢ τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ ὀνόματος εἶναι ἐκ ῥήματος, ἔχουσι τὴν ἐνικήν κλητικὴν εἰς—**α** βραχύ· π. χ. πολίτα, Σκύθα, Πέρσα, βιβλιοπῶλα (πωλῶ), γεωμέτρα (μετρῶ), τελῶνα (ὠνοῦμαι=ἀγοράζω), γυμνασιάρχῃ (ἄρχω), εἰθολογῆτρα (λατρεύω). Τὸ δεσπότης ἀναβιβάζει καὶ τὸν τόνον ὡ δέσποτα.

56. Γράψον α') τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων.

ἡ ψυχὴ, ἡ καρδιά, ἡ γενεά, ἡ μητρυιά, ἡ βασίλισσα, ἡ θάλασσα, ὁ ταραξίας, ὁ λογίας, ὁ πατριώτης.

β') Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς κλητικὴν.

Μάχου, (γενναῖος στρατιώτης). Χαῖρε, (φίλιτος συμμαθητής). Προσέχετε εἰς τοὺς λόγους μου, (ἀκροατής). Προσκυνῶ, (Μεγαλειοτάτη Βασίλισσα). Εἶσαι ἀνδρείος, (κύριος λογίας). Εἶσαι δίκαιος, (κύριος ταμίαις).

***Κλίσις τῶν εἰς α καὶ η·θηλυκῶν καὶ τῶν εἰς ας καὶ ης ἀρσενικῶν ἰσοσυλλάβων εἰς πάσας τὰς πτώσεις.**

Ἐνικὸς

Ὄν.	ἡ· οἰκογένεια	μοῦσα	κεφαλῆ	ὁ ταμίης	Ἄτρεϊδης	μαθητῆς
Γεν.	τῆς οἰκογενείας	μοῦσης	κεφαλῆς	τοῦ ταμίου	Ἄτρεϊδου	μαθητοῦ
Δοτ.	τῇ οἰκογενείᾳ	μοῦσῃ	κεφαλῇ	τῷ ταμίῳ	Ἄτρεϊδῃ	μαθητῇ
Αἰτ.	τὴν οἰκογένειαν	μοῦσαν	κεφαλὴν	τὸν ταμίαν	Ἄτρεϊδην	μαθητὴν
Κλ.	ᾧ οἰκογένειαι	μοῦσαι	κεφαλῇ	ᾧ ταμίᾳ	Ἄτρεϊδῃ	μαθητᾷ

Πληθυντικὸς

Ὄν.	αἱ οἰκογένειαι	μοῦσαι	κεφαλαί	οἱ ταμίαι	Ἄτρεϊδαι	μαθηταί
Γεν.	τῶν οἰκογενειῶν	μοῦσῶν	κεφαλῶν	τῶν ταμίων	Ἄτρεϊδῶν	μαθητῶν
Δοτ.	ταῖς οἰκογενείαις	μοῦσαις	κεφαλαῖς	τοῖς ταμίαις	Ἄτρεϊδαίς	μαθηταῖς
Αἰτ.	τάς οἰκογενείας	μοῦσας	κεφαλὰς	τοὺς ταμίους	Ἄτρεϊδας	μαθητάς
Κλ.	ᾧ οἰκογένειαι	μοῦσαι	κεφαλαί	ᾧ ταμίαι	Ἄτρεϊδαι	μαθηταί.

Παρατηρήσεις. Ἡ ὀνομαστικὴ, αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν εἰς—α καὶ η θηλυκῶν ἰσοσυλλάβων ὀνομάτων καὶ τῶν εἰς—ης ἀρσενικῶν (πλὴν ὀλίγων ὀνομάτων, περὶ τῶν ἑποίων θὰ εἴπωμεν), εἰς τὸνίζηται ἐπὶ τῆς ληγουσσης, ὀξύνεται! π. χ. ἡ σκιά, τὴν σκιάν, ᾧ σκιά—αἱ σκιαί, τὰς σκιάς, ᾧ σκιαί, κ.λπ.

57. Κλίνον ὁ βιοικητής, ἡ γενεά, ἡ νεολαία, ἡ ἀρετή, ἡ εἰρήνη, ἡ λοχίας.

58. Θῆς τὸν ἐλλείποντα τόνον καὶ εἰπὲ διατὶ ἔθεσας ὄξειν ἢ περισπωμένῃν

σεληγη, χελωνη, μηλον, κηπος, κλωνος, Σταυρος, θηκαι κηποι, κλωναι, πλουτος, ὠραιος, πλοιον, πλοια, γλωσσης, πιστευω, εἰρηνη, στηλη, στηλαι, σχολειον, σχολεια, σχολειου.

§ 21. Κλίσις τῶν περιττοσυλλάβων ὀνομάτων.

Περιττοσύλλαβα λέγονται τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια εἰς τὴν ἐνικὴν γενικὴν ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέρην τῆς ὀνομαστικῆς.

Ἐνικὸς

Ὄνομαστ.	ὁ ἐλαιῶν εἶναι καταπράσινος.	(Τίς ;)
Γενικὴ	τοῦ ἐλαιῶνος τὰ δένδρα εἶναι ἀειθαλῆ.	(Τίνος ;)
Αἰτιατικὴ	τὸν ἐλαιῶνα θαυμάζω.	(Τίνα ;)

Πληθυντικὸς

Ὄνομαστ.	οἱ ἐλαιῶνες εἶναι καταπράσινοι.	(Τίνες ;)
Γενικὴ	τῶν ἐλαιῶνων τὰ δένδρα εἶναι ἀειθαλῆ.	(Τίνων ;)
Αἰτιατικὴ	τοὺς ἐλαιῶνας θαυμάζω.	(Τίνας ;)

59. Κλίνον τὰ ἀκόλουθα ὀνόματα. (Νὰ μεταχειρισθῆς αὐτὰ εἰς προτάσεις προφορικῶς). Γράφον·

α') ὁ ἐλαιῶν — οἱ ἐλαιῶνες. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ ὀρνιθῶν, ὁ ἀχυρῶν, ὁ ἀμπελῶν, ὁ περιστερῶν, ὁ κοιτῶν, ὁ χειμῶν, ὁ ἀγῶν.

τοῦ ἐλαιῶνος — τῶν ἐλαιῶνων. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

τὸν ἐλαιῶνα — τοὺς ἐλαιῶνας. Σχημάτισον ὁμοίως τὰ ὀνόματα τῆς α' ἀσκήσεως.

Αἱ κατὰλήξεις α, ας τῶν περιττοσυλλάβων εἶναι βραχεῖαι.

β') ὁ σωλῆν, τοῦ σωλῆνος, τὸν σωλῆνα — οἱ σωλῆνες, τῶν σωλῆνων, τοὺς σωλῆνας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ πυρῆν, ὁ κηφῆν.

γ') ὁ κλητῆρ, τοῦ κλητῆρος, τὸν κλητῆρα — οἱ κλητῆρες, τῶν κλητῆρων, τοὺς κλητῆρας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ σωτήρ, ὁ χαρακτήρ, ὁ νιπτῆρ.

δ') ὁ πίναξ, τοῦ πίνακος, τὸν πίνακα — οἱ πίνακες, τῶν πινάκων, τοὺς πίνακας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ κόραξ, ὁ κόλαξ, ὁ φύλαξ, ὁ ρύαξ, ὁ μύσταξ.

60. Τρέφον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πτώσιν.

Δὲν πιστεύω εἰς τοὺς (κόλαξ). Θαυμάζω τὸν (σωτήρ) τοῦ φίλου μου. Διορίζομεθα (ἀστυφύλαξ). Ἡμεῖς εἴμεθα ("Ἑλλην). Αἱ νύκτες τοῦ (χειμῶν) εἶναι μακραῖ. Καθαρίζω τὸν (περιστερῶν). Ἔχομεν καρποφόρους (ἀμπελῶν). Ἔχομεν καθαρὸν (νιπτῆρ). Προσκαλῶ τὸν (κλητῆρ). Τὸν τόπον, εἰς τὸν ὅποιον εἶναι πολλαὶ δάφναι, ὀνομάζομεν (δαφνῶν). Διατηροῦμεν τὸν (κοιτῶν) καθαρὸν. Διὰ τῶν (σωλῆν) μεταφέρομεν τὸ ὕδωρ εἰς τὸ ὑδραγωγεῖον.

61. α') Γράφον· ὁ σκώληξ, τοῦ σκώληκος, τὸν σκώληκα — οἱ σκώληκες, τῶν σκωλήκων, τοὺς σκώληκας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ μύρμηξ, ὁ κήρυξ.

β') ἡ πέρδιξ, τῆς πέρδικος, τὴν πέρδικα — αἱ πέρδικες, τῶν περδίκων, τὰς πέρδικας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ φοῖνιξ, ὁ χάλιξ.

γ') ἡ πτέρυξ, τῆς πτέρυγος, τὴν πτέρυγα—αἱ πτέρυγες, τῶν πτερύγων, τὰς πτέρυγας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ ὄρτυξ, ἡ πομφόλυξ (= φουσκαλίδα).

δ') ἡ γλαῦξ, τῆς γλαυκός, τὴν γλαῦκα—αἱ γλαῦκες, τῶν γλαυκῶν, τὰς γλαῦκας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ Θραῦξ, ἡ προῖξ.

ε') ὁ κώνωψ, τοῦ κώνωπος, τὸν κώνωπα—οἱ κώνωπες, τῶν κωνώπων, τοὺς κώνωπας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ Κύκλωψ, ὁ μύωψ, ὁ ἀμβλύωψ.

62. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πῶσιν.

Οἱ (κώνωψ) εἶναι ἐνοχλητικοί. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν (γλαῦξ) εἶναι λαμπροί. Ἀκούω τὴν φωνὴν τοῦ (κῆρυξ). Ὁ μύρμηξ εἰς τὸν (μύρμηξ) εἶναι φίλος. Θαυμάζω τοῦ πτηνοῦ τὴν (πτέρυξ). Οὗτοι εἶναι (μύωψ).

63. α') Γράφον· ἡ λαμπάς, τῆς λαμπάδος, τὴν λαμπάδα—αἱ λαμπάδες, τῶν λαμπάδων, τὰς λαμπάδας. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ κοιλάς, ἡ πεδιάς, ἡ μονάς.

β') ἡ ἀκρίς, τῆς ἀκρίδος, τὴν ἀκρίδα—αἱ ἀκρίδες, τῶν ἀκρίδων, τὰς ἀκρίδας. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ πατρίς, ἡ σανίς, ἡ ἐλπίς, ἡ φροντίς, ἡ ἐφημερίς, ἡ νυκτερίς, ἡ ψαλίς.

γ') ἡ ἐξοχότης, τῆς ἐξοχότητος, τὴν ἐξοχότητα—αἱ ἐξοχότητες, τῶν ἐξοχοτήτων, τὰς ἐξοχότητας. Σχημάτισον ὁμοίως· ἡ ποιότης, ἡ ὑψηλότης, ἡ κοινότης, ἡ μεγαλειότης, ἡ ἀγιότης, ἡ καθαριότης.

δ') ὁ ἐλέφας, τοῦ ἐλέφαντος, τὸν ἐλέφαντα—οἱ ἐλέφαντες, τῶν ἐλεφάντων, τοὺς ἐλέφαντας. Σχημάτισον ὁμοίως· ὁ γίγας, ὁ ἀνδριάς.

64. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πῶσιν.

Στηγνομεν (ἀνδριάς) εἰς τὸν εὐεργέτην τῆς (πατρίς). Οἱ ὀδόντες τοῦ (ἐλέφας) εἶναι πολύτιμοι. Πολλοὶ (ἐλπίς) εἶναι μάταιοι. Ἔχω μεγάλης (ἐλπίς). Σώζομαι εἰς τὰς δυστυχίας διὰ τῆς (ἐλπίς).

65. Γράφον· α') τὸ στρώμα, τοῦ στρώματος, τὸ στρώμα—τὰ στρώματα, τῶν στρωμάτων, τὰ στρώματα. Σχημάτισον ὁμοίως· τὸ σῶμα, τὸ χῶμα, τὸ κῦμα, τὸ αἷμα, τὸ θαῦμα, τὸ τραῦμα.

β') τὸ κρέας, τοῦ κρέατος, τὸ κρέας—τὰ κρέατα, τῶν κρεάτων, τὰ κρέατα. Σχημάτισον ὁμοίως τὸ κέρας, τὸ τέρας.

γ') ὁ λιμήν, τοῦ λιμένος, τὸν λιμένα—οἱ λιμένες, τῶν λιμένων, τοὺς λιμένας. Σχημάτισον ὁμοίως ὁ ποιμήν, ὁ πυθμήν.

δ') ὁ λέων, τοῦ λέοντος, τὸν λέοντα—οἱ λέοντες, τῶν λεόντων, τοὺς λέοντας. Σχημάτισον ὁμοίως ὁ γέρον, ὁ δράκων, ὁ θεράπων.

66. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πτώσιν.

Τὰ πλοῖα εἶναι εἰς τὸν (λιμήν). Οἱ (ποιμήν) εἶναι (φύλαξ) τῶν προβάτων. Οἱ (λέων) εἶναι ὑπερήφανοι. Ἄκουε τὰς (συμβουλῆ) τῶν (γέρων). Τὸ χρῶμα τοῦ (κρέας) εἶναι ἐρυθρόν. Ἡ ἐργασία εἶναι χρήσιμος εἰς τὰ (σῶμα). Κάθηναι ἐπὶ τοῦ (κατάστρομα).

67. Γράψον α') ἡ χελιδών, τῆς χελιδόνος, τὴν χελιδόνα—αἱ χελιδόνες, τῶν χελιδόνων, τὰς χελιδόνας. Σχημάτισον ὁμοίως ἡ ἀηδών, ἡ εἰκὼν, ἡ χιών, ἡ σταγὼν, ὁ Μακεδών, ὁ γείτων.

β') ὁ ῥήτωρ, τοῦ ῥήτορος, τὸν ῥήτορα—οἱ ῥήτορες, τῶν ῥητόρων, τοὺς ῥήτορας. Σχημάτισον ὁμοίως ὁ πράκτωρ, ὁ αὐτοκράτωρ, ὁ ἀλέκτωρ.

68. Τρέψον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς τὴν ἀρμόζουσαν πτώσιν.

Αἱ (χελιδών) εἶναι ἀποδημητικὰ πτηνά. Δὲν πιστεύω εἰς τὸν (κακὸς ῥήτωρ). Μιμοῦμαι τὰ ἔργα τῶν (προπάτωρ). Τέρπομαι ἐκ τοῦ κελαδήματος τῆς (ἀηδών). Εἶναι χρήσιμοι οἱ (ἀγαθὸς γείτων). Αἱ (ἀηδών) εἶναι ὠδικὰ πτηνά.

* **Δοτικὴ τῶν περιπτουσάλλων.**

	Ἐνικὸς	Πληθυντικὸς
ὁ ἀγὼν	τῷ ἀγῶνι	τοῖς ἀγῶσι
ὁ φύλαξ	τῷ φύλακι	τοῖς φύλαξι
ὁ Κύκλωψ	τῷ Κύκλωπι	τοῖς Κύκλωψι
ἡ λαμπάς	τῇ λαμπάδι	ταῖς λαμπάσι
ὁ ἐλέφας	τῷ ἐλέφαντι	τοῖς ἐλέφασι
ὁ γέρον	τῷ γέροντι	τοῖς γέρουσι
τὸ κρέας	τῷ κρέατι	τοῖς κρέασι

1. Ἡ κατάληξις τῆς δοτικῆς τοῦ ἐνικοῦ εἶναι **ι**. τῆς δὲ δοτικῆς τοῦ πληθυντικοῦ **οι**.

2. Τὸ τ , δ , θ καὶ τὸ ν πρὸ τοῦ δ ἀποβάλλονται. Τὸ κ , γ , $\chi + \delta = \xi$, τὸ δὲ π , β , $\phi + \delta = \psi$. Τὸ $\nu\tau$ πρὸ τοῦ δ ἀποβάλλεται καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ θ ἐκτείνεται εἰς $\sigma\upsilon$.

69. Γράφον τὴν δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ τῶν ὀνομάτων

ὁ χειμὼν, ὁ Ἑλλήν, ὁ σωτήρ, ὁ κόλαξ, ὁ κῆρυξ, ὁ φοῖνιξ, ὁ ὄρνυξ, ἡ προίξ, ὁ μύωψ, ἡ πεδιάς, ἡ ἐλπίς, ἡ ἐξοχότης, ὁ γίγας, τὸ στόμα, τὸ τέρας, ὁ ποιμήν, ὁ θεράπων, ἡ εἰκὼν, ὁ αὐτοκράτωρ.

70. Τρέφον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς δοτικὴν.

Βοηθοῦμεν (ἡ φίλη πατρίς). Διαπρέπομεν ἐν (ὁ ἀγών). Διασκεδάζομεν ἐν (ὁ ἀνθών). Ὁ Φίλιππος ἦτο μισητὸς (οἱ Ἑλληνες). Ἐν τοῖς (Κύκλωψ) ἦτο καὶ Πολύφημος ὁ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἡ σωφροσύνη στολισμὸς εἶναι (ὁ γέρον καὶ ὁ νεανίας). Ἐν μὲν (ἡ θάλασσα) κίνδυνος εἶναι, ἐν δὲ τῷ (λιμῆν) σωτηρία. Ἡ νεότης εἶναι ἐναντία (τῷ γῆρας).

* Κλητικὴ τῶν περιττοσυλλάβων.

	Ἐνικός	Πληθυντικός
ὁ ποιμήν	ὦ ποιμήν	ὦ ποιμένες
ὁ κλητῆρ	ὦ κλητῆρ	ὦ κλητῆρες
ὁ γέρον	ὦ γέρον	ὦ γέροντες
ὁ ῥήτωρ	ὦ ῥήτωρ	ὦ ῥήτορες

Γὰ περιττοσύλλαβα ἔχουσι συνήθως τὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν, τρέπουσι δὲ μόνον τὸ ω τῆς ὀνομαστικῆς εἰς θ , ὅταν τρέπηται καὶ εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

71. Τρέφον τὴν ἐν παρενθέσει ὀνομαστικὴν εἰς κλητικὴν καὶ χάρισον αὐτὴν διὰ κόμματος.

Σέβομαι, (ὁ γέρον), τὴν ἡλικίαν σου. Φρόντιζε ὑπὲρ τῆς πατρίδος, (σεβαστὸς ἀρχων). Εἶσθε ἀξιοὶ τῶν προγόνων σας, (ὁ Ἑλλήν). Τέρπομαι ἐκ τῶν λόγων σου, (ὁ ῥήτωρ). Εἶσαι ἐνδοξος, (ἡ πατρίς μου).

*** Κλίσις τῶν περιττοσυλλάβων ὀνομάτων
εἰς πάσας τὰς πτώσεις.**

Ἑνικὸς

Ὄνομαστικῇ	ὁ κλητῆρ	ἡ πατρίς	τὸ θαῦμα
Γενικῇ	τοῦ κλητῆρ-ος	τῆς πατρίδ-ος	τοῦ θαύματ-ος
Δοτικῇ	τῷ κλητῆρ-ι	τῇ πατρίδ-ι	τῷ θαύματ-ι
Αἰτιατικῇ	τὸν κλητῆρ-α	τὴν πατρίδ-α	τὸ θαῦμα
Κλητικῇ	ὦ κλητῆρ	ὦ πατρίς	ὦ θαῦμα

Πληθυντικὸς

Ὄνομαστικῇ	οἱ κλητῆρ-ες	αἱ πατρίδ-ες	τὰ θαύματ-α
Γενικῇ	τῶν κλητῆρ-ων	τῶν πατρίδ-ων	τῶν θαυμάτ-ων
Δοτικῇ	τοῖς κλητῆρ-σι	ταῖς πατρί-σι	τοῖς θαύμα-σι
Αἰτιατικῇ	τοὺς κλητῆρ-ας	τὰς πατρίδ-ας	τὰ θαύματ-α
Κλητικῇ	ὦ κλητῆρ-ες	ὦ πατρίδ-ες	ὦ θαύματ-α

Παρατηρήσεις. Αἱ καταλήξεις τῆς ἐνικῆς δοτ. καὶ αἰτιατ. καὶ τῆς αἰτιατ. πληθ.
ι, ἰ, ας τῶν περιττοσυλλάβων εἶναι βραχεῖαι· π. χ. κλητῆρ^ι, κλητῆρ^ς, κλητῆρ^{ας}.

72. Νὰ θέσῃς τὸν ἐλλείποντα τόνον.

Ἔχομεν πολλοὺς ἀμπελωνας. Τὸν ὀκνηρὸν ὀνομάζομεν κηφηνα.
Εἰς τοὺς ἐναρέτους παιδας πιστεύομεν. Ἔχομεν καθαρὰς τὰς
χειρας. Τοὺς κοιτῶνας ἀφήνομεν πολλὰς ὥρας ἀνοικτοὺς.

§. 22. Ἐπίθετα.

1. Ὁ Γεώργιος εἶναι **προσεκτικός**. Ἡ Ἑλένη εἶναι **προσεκτική**. Τὸ παιδίον εἶναι **προσεκτικόν**.

Αἱ λέξεις **προσεκτικός, προσεκτική, προσεκτικόν** εἶναι ἐπίθετα.

Τὰ ἐπίθετα φανερώνοσι ποῖόν τι εἶναι τὸ ὀυσιαστικόν.

2. ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθόν—καθαρός, καθαρὰ, καθαρόν—
νέος, νέα, νέον.

Αἱ καταλήξεις τῶν ἐπιθέτων εἶναι **ος, η, ον**· ἀλλ' ἐὰν προηγῆται τῶν καταλήξεων φωνῆν ἢ ρ, εἶναι **ος, α, ον**.

Τὸ σημεῖον — σημαίνει· ὅτι τὸ δίχρονον εἶναι μακρόν, τὸ δὲ σημεῖον √ σημαίνει, ὅτι τὸ δίχρονον εἶναι βραχέ. Δίχρονα, ἤτοι· ἄλλοτε μακρὰ καὶ ἄλλοτε βραχεὰ, εἶναι τὸ α, ι, υ'.

73. Ἀντίγραφον τὰ ἐπόμενα ἐπίθετα καὶ σχηματίσον τὸ θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον αὐτῶν·

μικρός, πικρός, πιστός—αὐστηρός, ζωηρός, ὀκνηρός, πονηρός, τολμηρός, ξηρός—σοφός, κωφός, πτωχός—παλαιός, ἀραιός—στειρερός—ἐρυθρός, ψυχρός, γυμνός, πυκνός—ἀπατηλός, σιωπηλός, χαμηλός, ὑψηλός—βωβός, χωλός, ἀμαρτωλός—ἄξιος, αἷτιος, ἅγιος, οὐράνιος—δροσερός, ἱερός.

74. ὁ σπουδαῖος, οἱ σπουδαῖοι, τῶν σπουδαίων—ἡ σπουδαία, αἱ σπουδαῖαι, τῶν σπουδαίων.

Τὰ εἰς—ος ἐπίθετα κλίνονται, ὅπως τὰ εἰς ος ἀρσ. ἢ θηλ. οὐσιαστικά, ἀλλ' ἡ γενική πληθυντική τοῦ θηλυκοῦ τονίζεται ὅπου καὶ ἡ γενική τοῦ ἀρσενικοῦ.

Σχηματίσον τὴν γενικήν πληθυντικήν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ τῶν ἐπιθέτων·

α') ὠραῖος, γενναῖος, ἀρχαῖος, ἀναγκαῖος, τελευταῖος, χυδαῖος—βέβαιος, δίκαιος, μάταιος—β') ἀνδρείος, ἀχρεῖος, ἀστείος, θεῖος—ἐπιτήδειος, τέλειος—γ') ἔλσεινός, ὀρεινός, σκοτεινός, ὑγιεινός—δ') στρογγύλος, καμπύλος—ε') ὀλίγος, ὀργίλος, ποικίλος.

75. ὁ ἄπιστος, ἡ ἄπιστος, τὸ ἄπιστον—ὁ φρόνιμος, ἡ φρόνιμος, τὸ φρόνιμον.

Ἐπίθετά τινε εἰς—ος ἔχουσι δύο καταλήξεις μίαν διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ ἄλλην διὰ τὸ οὐδέτερον. Ἐχουσι δὲ δύο μόνον καταλήξεις πρὸ πάντων τὰ σύνθετα ἐπίθετα, ἦτοι τὰ ἐκ δύο λέξεων γινόμενα, καὶ τὰ εἰς—ιμος.

α') Σχηματίσον καὶ τὰ τρία γένη τῶν ἐχόντων δύο καταλήξεις ἐπιθέτων·

ἄπιστος, ἄδικος, ἀδύνατος, ἀξιέπαινος, ἄγνωστος, εὐφορος, ἄπειρος, ἔμπειρος, ὠφέλιμος, ἔντιμος, χρήσιμος, νόστιμος, ἥσυχος.

β') Τρέψον τὰ ἐν παρενθέσει· ἐπίθετα οὕτως, ὥστε νὰ συμφωνήσωσι πρὸς τὰ οὐσιαστικά κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν.

Εἰς τὰς (ἥσυχος) κέρας ἔπαινον ἀπονέμομεν. Τὰ πρόβατα εἶναι (ὠφέλιμος). Ἡ δικαιοσύνη τοῦ Ἀριστείδου εἶναι (θαυμαστός). Ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν πολλὰ (ἀρχαῖον μνημεῖον). Αἱ ψυχαὶ εἶναι (ἀθάνατος). Τὰ (καλὰς) ἔργα εἶναι (ἄξιος) ἐπαίνου. Τὸ τριαντάφυλλον εἶναι ἄνθος (ὠραῖος).

§ 23. Παράδεισις τῶν ἐπιθέτων.

1. ὁ Γεώργιος εἶναι *ὕψηλός*.
- ὁ Δημήτριος εἶναι *ὕψηλότερος* τοῦ Γεωργίου.
- ὁ Πέτρος εἶναι *ὕψηλότατος*.

Τὸ ἐπιθέτων ἢ φανερώσει ἀπλῶς τὴν ιδιότητα τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι μεγαλειτέρα ἄλλου τοῦ αὐτοῦ εἴδους ἢ ὅτι ἡ ιδιότης τοῦ οὐσιαστικοῦ εἶναι εἰς μέγιστον βαθμόν.

Κατὰ ταῦτα οἱ βαθμοὶ εἶναι τρεῖς α') θετικός· β') συγκριτικός· γ') υπερθετικός. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ υπερθετικὸν λέγονται μὲ μίαν λέξιν *παραθετικά*. Ἡ κατάληξις τοῦ συγκριτικοῦ εἶναι—*τερος*, τοῦ δὲ υπερθετικοῦ—*τατος*.

2. ξηρὸς ξηρότερος ξηρότατος
 βέβαιος βεβαιότερος βεβαιότατος
 ψυχρὸς ψυχρότερος ψυχρότατος
 ἐνδοξὸς ἐνδοξότερος ἐνδοξότατος
 νέος νεώτερος νεώτατος

Τὸ **ο** τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως—*τερος*—*τατος* α') μένει ἀμετάβλητον, εἰάν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι φῶσις ἢ θέσις μακρά. Θέσις μακρὰ λέγεται ἢ συλλαβὴ ἢ ἔχουσα βραχὺ φωνῆν πρὸ δύο συμφώνων ἢ πρὸ τοῦ ζ, ξ, ψ· β') ἐκτείνεται εἰς **ω**, εἰάν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα.

76. Σχημάτισον τὸν συγκριτικὸν καὶ υπερθετικὸν βαθμὸν τῶν ἐπιθέτων·

ἀρχαῖος, ὕψηλός, λεπτός, ταπεινός, μικρός, μακρός, ἀνθηρός, ὀρθός, ἀγαπητός, ζωηρός, ἱερός—φρόνιμος, πλούσιος, ἐντιμος, ἰσχυρός, ἱκάνος, τρᾶνος, πρόθυμος, ἐπικίνδυνος, ἄλυπος, εὐψυχός.

77. Συμπλήρωσον διὰ τοῦ **ο** ἢ **ω**.

Ἐὸ Ἀριστείδης εἶναι δικαί-τερος καὶ συνετ-τερος πολλῶν ἄλλων.
 Ἐὸ ἥλιος εἶναι λαμπρ-τερος τῆς σελήνης. Αἱ γυνῶμαι τῶν γεροντ-τέρων εἶναι ὠφέλιμοι. Τοῦτο τὸ δάσος εἶναι παλαι-τατον.
 Αἰσχρ-τερον ἁμάρτημα ἀπὸ τὴν ἀχαριστίαν δὲν εἶναι. Ἡ ἱστορία εἶναι μάθημα ἀναγκαι-τατον.

§ 24. Ἀντωνυμία.

Τί κάμνεις, Πέτρε ; *Ἐγὼ* γράφω.

Τί κάμνει ὁ Παῦλος ; *Ἐκεῖνος* παίζει.

Εἰς τὴν ἀπόκρισιν ὁ Πέτρος ἀντὶ τοῦ ὀνόματός του μετεχειρίσθη τὴν λέξιν *ἐγὼ*, ἀντὶ δὲ τοῦ ὀνόματος τοῦ Παύλου μετεχειρίσθη τὴν λέξιν *ἐκεῖνος*.

Ἡ λέξις, ἣ ἐποία τίθεται ἀντὶ ὀνόματος, λέγεται *ἀντωνυμία*.

1) *ἐγὼ* τρώγω· *ἡμεῖς* τρώγομεν 2) *σύ* λέγεις· *σεῖς* λέγετε
3) *αὐτός* εἶπε· *αὐτὴ* ἔφαγε· *αὐτό* εἶναι καλὸν παιδίον· *αὐτοὶ*
ἐνίκησαν· *αὐταὶ* αἱ γυναῖκες εἰργάσθησαν· *αὐτὰ* εἶναι καλὰ
παιδιά.

1. Ὄταν ἔμιλῃ πρόσωπόν τι *περὶ τοῦ ἑαυτοῦ* του, μεταχειρίζεται τὴν ἀντωνυμίαν *ἐγὼ*· ὅταν δὲ ἔμιλῃσι πολλὰ πρόσωπα περὶ τοῦ ἑαυτοῦ των, μεταχειρίζονται τὴν ἀντωνυμίαν *ἡμεῖς*· *ἐγὼ* καὶ *ἡμεῖς* εἶναι ἀντωνυμίαι *πρώτου προσώπου*.

2. Ὄταν ἔμιλῶμεν εἰς τι *πρόσωπον*, μεταχειρίζομεθα τὴν ἀντωνυμίαν *σύ*· ὅταν δὲ ἔμιλῶμεν εἰς πολλὰ πρόσωπα, μεταχειρίζομεθα τὴν ἀντωνυμίαν *σεῖς* (*ὕμεις*). *Σὺ* καὶ *σεῖς* εἶναι ἀντωνυμίαι *δευτέρου προσώπου*.

3. Ὄταν ἔμιλῶμεν *περὶ τινος ἄλλου προσώπου*, μεταχειρίζομεθα τὴν ἀντωνυμίαν *αὐτός*, ἂν τὸ πρόσωπον εἶναι *ἀρσενικοῦ γένους*, τὴν ἀντωνυμίαν *αὐτή*, ἂν τὸ πρόσωπον εἶναι *θηλυκοῦ γένους*, τὴν ἀντωνυμίαν *αὐτό*, ἂν τὸ πρόσωπον εἶναι *οὐδετέρου γένους*· ὅταν δὲ ἔμιλῶμεν περὶ πολλῶν προσώπων, μεταχειρίζομεθα τὴν ἀντωνυμίαν *αὐτοί, αὐταί, αὐτά*. Αὗται εἶναι ἀντωνυμίαι *τρίτου προσώπου*.

Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον		
Ὄν.	ἐγὼ	σύ	αὐτός	αὐτή	αὐτό (τό)
Γεν.	ἐμοῦ ἢ μου	σοῦ	αὐτοῦ (τοῦ)	αὐτῆς (τῆς)	αὐτοῦ (τοῦ)
Αἰτ.	ἐμέ ἢ με	σέ	αὐτόν (τόν)	αὐτήν (τήν)	αὐτό (τό)

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

	ἡμεῖς	ὕμεις (σεῖς)	αὐτοὶ	αὐταί	αὐτά (τά)
Ὄν.	ἡμεῖς	ὕμεις (σεῖς)	αὐτοὶ	αὐταί	αὐτά (τά)
Γεν.	ἡμῶν	ὕμῶν	αὐτῶν (τῶν)	αὐτῶν (τῶν)	αὐτῶν (τῶν)
Αἰτ.	ἡμᾶς (μᾶς)	ὕμᾶς (σᾶς)	αὐτούς (τούς)	αὐτάς (τάς)	αὐτά (τά)

Οἱ τύποι *μου, με—σου, σε. (μᾶς, σᾶς, τοῦ, τῆς, τόν, τήν, τοῦς, τᾶς, τά, τῶν)* ἐγκλίνονται, δηλαδή μεταβιβάζουσι τὸν τόνον των εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγούμενης λέξεως ἢ ἀποβάλλουσιν αὐτόν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπομένων παραδειγμάτων·

1. ὁ τόνος μεταβιβάζεται· ὁ ἀνθρωπός· μου—ὁ θεός μου.

2. ὁ τόνος ἀποβάλλεται· ὁ πατήρ μου—προσκαλῶ σε.

78. Τρέφον τὸ ἐπόμενον τεμάχιον εἰς τὸ α' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ. Γράφον οὐδεὶς οἰκτίρει· ἡμᾶς.

Ἄλαργός εἶπέ ποτε· οὐδεὶς με οἰκτίρει. Οἱ κόρακες ἀρπάζουσι τὰ νεογνά μου. Ὄταν με βλέπη ἀρπακτικὸν πτηνόν, ὄρμα καὶ με συλλαμβάνει. Ὁ κυνηγός με φονεύει καὶ ὁ κύων αὐτοῦ με καταδιώκει.

79. Να θέσῃς τὸ αὐτὸ τεμάχιον 1) εἰς τὸ β' πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ· 2) εἰς τὸ β' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ· 3) εἰς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνικοῦ· 4) εἰς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ πληθυντικοῦ.

* **Δοτικὴ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν.**

Ἐνικός ἀριθμὸς

α' πρόσωπον	β' πρόσωπον	γ' πρόσωπον
ἐμοὶ ἢ μοι (=εἰς ἐμέ)	σοὶ ἢ σοι (=εἰς σέ)	αὐτῷ (τῷ), αὐτῇ (τῇ), αὐτῷ (τῷ).

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ἡμῖν (=εἰς ἡμᾶς)	ὑμῖν (=εἰς σᾶς)	αὐτοῖς (τοῖς), αὐταῖς (ταῖς), αὐτοῖς (τοῖς)
------------------	-----------------	---

1. Αἱ δοτικαὶ μοι, σοὶ (τῷ, τῇ, τοῖς, ταῖς) ἐγκλίνονται·

2. Αἱ λέξεις τοῦ, τῆς, τῷ, τῇ, τόν, τήν, τοῖς, τάς, τά, τῶν εἶναι ἄρα, ὅταν προηγῶνται ὀνόματος, εἰ δὲ μή, εἶναι ἀντωνυμίαι· π. χ. εἶδον τὸν ἄνθρωπον—Δὲν τον εἶδον (=δὲν εἶδον αὐτόν).

80. Γράψον καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ ἀνάλυσον τὰς δοτικὰς· π. χ. λέγω ὑμῖν—

λέγω εἰς ὑμᾶς.

Δός μοι τὸ βιβλίον. Παρέχω σοὶ βοήθειαν. Λέγω ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἀρμόζει ἡμῖν τὸ ψεῦδος. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγαθὸς πατὴρ καὶ σοὶ καὶ ἡμῖν.

§ 25. Ἄτονοι λέξεις.

Ὁ λόγος, οἱ λόγοι, ἡ νῆσος, αἱ νῆσοι, ἐν Ἀθήναις, εἰς Ἀθήνας, ἐκ Πατρῶν, ἐξ Ἀθηνῶν, ὡς ἀστραπὴ ἔφυγε, εἰ δὲ μή, οὐ μόνον.

Αἱ λέξεις δέχονται τόνον. Δὲν δέχονται δὲ τόνον μόνον αἱ ἑξῆς·

Ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ἐν, εἰς, ἐκ (ἐξ πρὸ φωνήεντος), ὡς, εἰ (=ἄν), οὐ (=ὄχι).

81. α') Νὰ ἀντιγραφῶσι τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα καὶ νὰ σημειωθῶσιν αἱ ἄτονοι λέξεις διὰ γραμμῆς κάτωθεν.

β') Ἀντίγραφον (ἔπειτα καθ' ὑπαγόρευσιν).

Μένω ἐν Ἀθήναις. Ἐκ Πατρῶν μεταβαίνω εἰς Ἀθήνας. Ἐρχομαι ἐξ Ἀθηνῶν. Ὁ Δημήτριος τρέχει ὡς λαγός. Λέγε, εἰ δὲ μή, σιώπα. Οὐ μόνον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ σὺ πράττεις τὸ καθήκον.

§ 26. Παράγωγα ὀνόματα.

Παράγωγοι λέξεις λέγονται αἱ σχηματιζόμεναι ἐξ ἄλλων λέξεων· π. χ. λογικός ἐκ τοῦ λόγος.

α') οὐσιαστικὰ εἰς εἰ ἢ εἰς.

(σοφὸς) σοφία, (κακὸς) κακία, (ἄδικος) ἀδικία, (ἀχάριστος) ἀχα-

ριστία—(παιδεύω) παιδεία, (κολακεύω) κολακεία, (βασιλεύω) βασιλεία.

Τὰ εἰς **ια** ἀφρημένα οὐσιαστικά, ἐάν τονίζονται ἐπὶ τῆς παραληγοῦσης, γράφονται μὲ **ι**, πλὴν τῶν παραγομένων ἐκ τῶν εἰς **εὐω** ῥημάτων.

82. Σχημάτισον οὐσιαστικά· 1) εἰς **ια** ἐκ τῶν λέξεων· ἐλεύθερος, ἄπιστος, ἄχρηστος, ἀντιπρόσωπος, κατήγορος, εὐτυχής· 2) εἰς **εια** ἐκ τῶν λέξεων· λατρεύω, μαντεύω, ῥητορεύω, πτωχεύω, δουλεύω, ἐφορεύω, ἐπιτροπεύω, φυτεύω.

β') οὐσιαστικά εἰς **ει** ἢ **οι**.

(ἀληθής) ἀλήθεια, (εὐγενής) εὐγένεια, (ἐπιμελής) ἐπιμέλεια, (εὐνοῦς) εὐνοια, (ὁμόνοῦς) ὁμόνοια.

Τὰ εἰς **ει** προπαροξύτονα οὐσιαστικά γράφονται μὲ **ει**, ἀλλὰ τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, πνοῦς (=πνοή) μὲ **οι**.

83. Σχημάτισον οὐσιαστικά ἐκ τῶν λέξεων· εὐσεβής, ἀκριβής, ἐπιεικής, ἀσθενής—εὔρους, διχόνους, σύμπνοους, καλίρρους, εὐπλους.

84. Συμπλήρωσον διὰ τοῦ **ι** ἢ **ει** ἢ **οι**.

Ἡ παιδ-α ἐν μὲν τῇ εὐτυχ-α εἶναι στολισμός, ἐν δὲ τῇ δυστυχ-α καταφύγιον. Εἰδωλολατρία εἶναι ἡ λατρ-α τῶν εἰδώλων. Ἄνευ ὁμον-ας δὲν ζῶμεν καλῶς. Ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀνωτέρα τῆς εὐγεν-ας.

γ') οὐσιαστικά εἰς **οσύνη**.

(δίκαιος) δικαιοσύνη, (σώφρων) σωφροσύνη, (ἱερὸς) ἱερωσύνη.

Τὸ **ο** τῶν εἰς **οδύνη** ληγόντων οὐσιαστικῶν ἐκτείνεται εἰς **ω**, ἂν ἢ πρὸ τοῦ **ο** συλλαβῆ εἶναι βραχεῖα.

85. α) Σχημάτισον οὐσιαστικά εἰς **οδύνη** ἢ **ωδύνη** ἐκ τῶν ἐπιθέτων· ἐλεήμων, εὐγνώμων, ἅγιος, νοήμων, Χριστιανός, κάλός.

β) Συμπλήρωσον διὰ τοῦ **ο** ἢ **ω**.

Δικαι-σύνην μάθετε οἱ ἄνθρωποι. Ἡ ἐλεημ-σύνη εἶναι μεγάλη ἀρετὴ καὶ ἡ εὐγνωμ-σύνη καὶ ἡ σωφρ-σύνη. Ἡ ἀγνωμ-σύνη εἶναι μέγα ἁμάρτημα. Ἡ κάλ-σύνη σου εἶναι μεγάλη.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

86. Πρὸς ἐπανάληψιν· α) τόμισον τὰς λέξεις καὶ εἰπὲ διὰ τί ἔθεσας ὀξεῖαν ἢ περι-
σπωμένην·

ἐλαιωνάς, δαφνονας, κοιτωνα, κοιτωνας, ὠρας, χωρας, πατριωτας.

β) Νά γίνῃ ἑγκλίσις τόνου καὶ νά τεθῇ ὁ ἐλλείπων τόνος·

τὰ πρόβατα του, τὸ σχολεῖον μας, ἡ ἄμπελος μου, ὁ θεῖος του,
ὁ ἰατρος σας.

γ) Κατὰ ποῖον κανόνα τονίζεις τῆς ὁδοῦ, τῆς τιμῆς, τῶν ὁδῶν, τῶν
τιμῶν—τὰς τιμάς, τὰς Μούσας.

δ) Κατὰ ποῖον κανόνα τὰ μὲν δικαιότερος, δικαιοσύνη γράφονται μὲ ο, τὰ δὲ ἰε-
ρωσύνη, ἱερώτατος μὲ ω :

§ 27. Συγγενεῖς κατὰ τὸ θέμα λέξεις.

87. Ἀντίγραψον ἐκ τῶν ἐπομένων λέξεων 1) τὰς παραγώγους· 2) τὰς συνθέτους¹⁾.

α') αἰσθάνομαι, αἰσθημα, αἰσθησις, αἰσθητός, ἀναίσθητος, ἀναι-
σθησία, ἀνεπαίσθητος, ἀνεπαίσθητος·

ἄλλος, κατάλληλος, ἀλλάσσω, ἀλλαγῆ, ἀπαλλάττω·

ἄνθρωπος, ἀνθρώπινος, ἀπάνθρωπος, μισάνθρωπος, φιλόανθρωπος·

ἄξιος, ἀξιώσις, ἀξίωμα, ἀξιωματικός·

ἄργυρος, ἀνάργυρος, φιλόαργυρος·

ἀρχή, ἀρχαῖος, ἀρχίθην, ἀρχαίως, ἀρχικός, ἀρχεῖον, ἀναρχος·

αὐλή, αὐλικός, ἔπαυλις·

βεβαίος, βεβαίως, βεβαιῶνω, βεβαιώσεις, βεβαιότης, ἀβέβαιος·

γέννα, γεννῶ, γέννησις, γέννημα, γενναῖος, γενναιότης·

β') γράφω, γράμμα, γραμματικός, γραμμῆ, ἀγράμματος·

γυμνός, γυμνάζω, γυμναστής, γυμνασίον, γυμναστήριον·

δήμος, δημόσιος, δημότης, ἀποδημῶ, δήμιος, πάνδημος·

ἔτοιμος, ἐτοιμάζω, προετοιμάζω, ἀνέτοιμος·

ζητῶ, ζήτημα, ζήτησις, ἀζήτητος, συζητῶ·

θυμός, θυμώδης, εὐθυμος, εὐθυμῶ, λιποθυμῶ·

¹⁾ Σύνθετοι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι συνίστανται ἐκ δύο ἢ περισσοτέρων λέ-
ξεων.

ἵππος, ἱππότης, ἱππικός, ἱππεύς, ἱππεύω, ἔφιππος, ἐφίππιον·

ἴσος, ἴσως, ἰσότης, ἰσάζω, ἄνισος·

κεντῶ, κέντρον, κεντρίζω, παρακεντῶ, παρακέντησις·

γ') κῆπος, κηπουρός, κηπουρικός·

κλήρος, κληρώνω, κλήρωσις, κληρωτός, ἀκλήρος, ὀλόκληρος·

μανθάνω, μάθημα, μάθησις, μαθητής, μαθητεύω, συμμαθητής,

ἀμαθής, πολυμαθής·

ὄπλον, ὀπλίζω, ὀπλισμός, ὀπλίτης·

τρέμω, τρόμος, τρομερός, ἀτρόμητος·

φύλλον, φυλλάς, καρυόφυλλον, πλατύφυλλος, πυκνόφυλλος·

ῥά, ῥαῖος, ῥιμος, ῥιμάζω, ἄωρος, πρόωρος·

ὠφελῶ, ὠφέλιμος, ἀνωφελής, κοινωφελής.

88. Εὐρέ ἐκ τῆς σελ.— τοῦ ἀναγνωσματορίου σου πάσαι τὰς συγγενεῖς κατὰ τὸ θέμα λέξεις

024000028147

1500/94

~~Βασιλειάδης~~

